

To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
From: (10)(2e)
Sent: Wed 6/10/2020 1:00:12 PM
Subject: RE: chat over communicatiestrategie uitgewerkt en gesorteerd
Received: Wed 6/10/2020 1:00:13 PM
[Communicatieplan Rioolwater en nieuw coronavirus v0.2.docx](#)

Hoi (10)(2e)

Dank voor het doorsturen. Nav deze input heb ik het communicatieplan aangepast. Zie bijlage. Wil jij 'm eens doorlezen en je feedback opschrijven? Dan kunnen we dat verder aftikken.

Ik probeer je straks nog een keer te bellen, merk dat ik behoefte heb aan meer info om de communicatie goed op te kunnen pakken *

Gr (10)(2e)

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: maandag 8 juni 2020 14:59

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Onderwerp: FW: chat over communicatiestrategie uitgewerkt en gesorteerd

Ha (10)(2e)

Iets om alvast mee aan de slag te gaan *
 Zie onderste email om mee te beginnen en daarna erboven de email met de opbrengst.

Groetjes,

(10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Sent: maandag 8 juni 2020 13:47

To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: chat over communicatiestrategie uitgewerkt en gesorteerd

Hoi,

Ik notoire meeschrijver heb de chat gekopieerd en getracht te ordenen. Miscshien heb je er iets aan.

Groet (10)(2e)

algemeen

- In het document wordt gesproken over 'onderzoek' en we hebben het over 'surveillance'... goed uitelkaar houden wat wat is en wat we waarom doen. dat bepaalt ook wat en hoe je hierover communiceert
- Is het begrip 'surveillance' bij alle doelgroepen bekend? Want dan zouden we dat eerst in simpele termen moeten uitleggen.
- Ik denk dat je communicatie moet scheiden qua doel: op de inhoud: data for action! wat doe je met de informatie die je oppikt en wat is de actie, wie informeer je.

beleidsmakers

- Met afvalwatersurveillance kan je op grote schaal de verspreiding van SARS-CoV-2 in Nederland in gaten houden met beperkte middelen. / afvalwatermetingen maken met beperkte resources onderzoek in **grote populaties** mogelijk / Door in gemeentelijk afvalwater te meten (d.w.z. bij rwzi's) kun je het voorkomen bij heel veel mensen tegelijk testen (>10.000 of zelfs >100.000, afhankelijk van de grootte van de rwzi's / argument: het is een makkelijke manier om grote groepen mensen te testen; Afvalwatersurveillance betekent dat er wekelijks afvalwater wordt getest op 29 locaties, omgerekend afkomstig van een kwart van de Nederlandse bevolking
- En je onderbouwing van hoe betrouwbaar je informatie is/wordt ingeschat met de huidige technieken en kennis... je detecteert/signaleert stijging/gelijkblijven/vermindering etc...

- Mbv afvalwatersurveillance krijg je een beeld van de **totale prevalentie**, inclusief de mensen die geen symptomen hebben en zich dus niet laten testen / Mbv afvalwatersurveillance krijg je een beeld van de totale prevalentie, inclusief de mensen die geen symptomen hebben en zich dus niet laten testen
- Op een redelijk eenvoudige manier onderzoeken of er een **toename of afname** is van het voorkomen van SARS-CoV-2 in de populatie / met afvalwater aantonen dat de hoeveelheid SARS-CoV-2 ook na versoepeling van de maatregelen afneemt / met afvalwater surveillance kunnen we **second wave** zien opkomen
- **early warning**; / Afvalwatersurveillance kan dienen als early warning omdat je al geïnfecteerden kan aantonen zonder dat mensen symptomen hebben of voordat ze symptomen hebben of zo weinig symptomen hebben dat ze zich niet laten testen
- Inzetbaar als de testen gemeden gaan worden / de test is **niet zo invasief** als een individuele test; mensen willen zich daarom misschien minder vaak laten testen; dan biedt dit mogelijkheden / Afvalwater als invulling van **surveillance gaps**, omdat mensen mogelijk de invasieve testen mijden / unbiased, niet gekoppeld aan menselijk gedrag

zorgprofessionals:

- **Algemeen**: Het moet heel helder zijn wat je er wel en niet mee kunt. mensen uit kliniek vinden het moeilijk te snappen - geldt bijv voor mensen bij EPI en LCI; hiervoor is een andere boodschap nodig
- afvalwatersurveillance en klassieke surveillance geven **aanvullende informatie** (doelgroep: beleidsmakers, zorgprofessionals) / Relatie met humane diagnostiek (surveillance) - bijvoorbeeld nivel. En dan is uitleg van selectie van locaties ook belangrijk / modellering koppelen aan epidemiologische gegevens
- Wat zijn de **voordelen** van rioolwateronderzoek? En waarom is dit niet een standaard procedure die al toegepast wordt - en voor bijv ABR en polio laten zien of dit goed werkt. (geen individuele testen nodig, niet invasief, surveillance gaps, grote bevolking is goed te onderzoeken)
- **Nadelen** / Deze zegt dus niets over bijv. individuen, ; maar dat we dat niet helemaal kan zeggen en daarom moeten we modelleren / dus je moet ook uitleggen hoe goed je methode gevalideerd is... wat weten we al, hoe betrouwbaar is de informatie ed..
- op **verschillende schaalgroottes** toepasbaar: populatie van land, streek, stad, ziekenhuis, verpleeghuis (echt ook in het klein nuttig?) / Uitleggen op welke niveaus afvalwatersurveillance kan plaatsvinden, op uitgang school, wijkniveau en ... / duidelijk maken dat de grote schaal de toegevoegde waarde is en dat het op kleine schaal veel minder waarde heeft / kunnen we het afvalwater van verpleeghuizen 'preventief' screenen om vroegtijdig besmettingen daar te kunnen signaleren? Is dat zinvol? / Wat als een particulier nu denkt: ha handig, afvalwatersurveillance. Kunnen jullie niet even mijn bedrijf / school coronavrij komen verklaren? Dat scheelt maatregelen
- afvalwatersurveillance is ook geschikt voor onderzoek naar **andere 'ziekten'** met laag voorkomen (ie resistentie)(doelgroep: beleidsmakers, geïnteresseerd publiek, zorgprofessionals)
- Is het nodig om mengmonsters te nemen, of is steekmonsters ook afdoende?
- Welk deel van de geïnfecteerden scheidt het virus uit in feces? En wat betekent dit in het context van het interpreteren van de resultaten?

waterprofessionals

- Kans om ziek te kunnen worden van het afvalwater uitleggen (publiek en monsternemers)
- Communicatiestrategie voor afvalwatermedewerkers: informatieve webinar over risico waarbij we de afvalwaterbedrijven vragen om hun medewerkers uit te nodigen. Proactief informeren. Wellicht ook wate resultaten delen zodat ze weten dat ze helpen bij de surveillance van COVID-19 in NL
- afvalwatermedewerkers twee groepen: mensen vinden het eng, ze vragen zich niet af wat ze kunnen bijdragen; andere geïnteresseerden zoals onderzoekers zeggen dat het wetenschappelijk interessant is en willen het zelf ook doen en misschien een app ontwikkelen
- Ik denk dat er veel partijen geïnteresseerd zijn om het ook te gaan doen, hoe dan

Publiek

- qua publiek wat eerder gezegd is: hun zorg wegnemen (mensen weten niet of je leven virus aantoonst of virusdeeltjes)
- Publiek vooral uitleggen hoe afvalwatersurveillance werkt en wat je eruit kunt leren; ik denk dat veel mensen dat nog niet weten. Ik moest het mijn gezin in ieder geval uitleggen ;)

- misschien moet er bij dat virus veeleer in darmen en zo in feces komt; nu is beeld denk ik van alleen respiratoir virus

Methodes / middelen

- Dit is al invulling hoor, maar misschien een infographic of in een stripverhaaltje; in ieder geval iets grafisch
- Ontwikkelen van een filmpje over environmental surveillance, in vergelijking met NU.nl

infographic afvalwater surveillance in verschillende

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Sent: donderdag 4 juni 2020 17:38

To: MLU-List <(10)(2e)@rivm.nl>

Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: MLU Inhoudelijk Afdelingsoverleg - communicatie rond nationale afvalwatersurveillance voor COVID-19

Hi MLUers,

Aanstaande maandag ziet het IAO er iets anders uit. Graag nemen we jullie mee in een communicatiestrategie die we willen ontwikkelen ten behoeve van de communicatie rond nationale afvalwatersurveillance voor COVID-19. Dat gaat om het testen van SARS-CoV-2 RNA in rioolwater om te weten hoe het virus circuleert in de Nederlandse bevolking. (10)(2e) gaat ons hierbij ondersteunen.

Het IAO ziet er dan als volgt uit. Eerst kijken we met elkaar naar wat de kernboodschap zou moeten zijn. En dan inventariseren we welke communicatie middelen we daar allemaal voor zouden kunnen inzetten. Ik stuur jullie bij deze ook nog een concept communicatiestrategie op om een beeld te krijgen en waarop jullie input kunnen leveren.

Hoop dat jullie het leuk vinden om mee te denken.

Groeten,

(10)(2e)